

# Leestekens en aanduidingen bij de Concordante Vertaling

## I Stijlfiguren

In Gods woord komt een groot aantal stijlfiguren voor. In deze vertaling wordt een beperkt aantal aangegeven. U herkent ze aan kleine verhoogde letters *achter* een woord. Aanduidingen van de stijlvormen (of beeldspraak) staan hieronder vermeld.

Van de ‘parabel’/‘gelijkenis’ – die uit meerdere woorden of zelfs meerdere hoofdstukken kan bestaan – worden zowel het *begin* als het *einde* aangegeven met een verhoogde hoofdletter <sup>P</sup>.

### **metafoor**<sup>mf</sup>

Een metafoor is een verkorte vergelijking berustend op overeenkomst. Vergelijkingswoorden als ‘*lijkt op*’ of ‘*(zo)als*’ ontbreken. Wel is er altijd een vorm van het werkwoord ‘zijn’ (als koppelwerkwoord) aanwezig. Het toevoegen van ‘*(zo)als*’ verheldert het beeld.

Joh.10:14 “Ik (Jezus) ben de goede Herder<sup>mf</sup>.” > Ik ben *(zo)als* de goede herder. 1Kor.11:26 “Dit is Mijn lichaam<sup>mf</sup> <sup>bv</sup>voor jullie.” > Dit (het brood) is *als* Mijn lichaam. (Dit(brood) *representeert* Mijn lichaam.)

### **figuurlijk**<sup>f</sup>

Komt vaak voor; het is een vergelijking, maar zonder werkwoord of aanduiding (zoals: ‘is’ of: ‘lijkt op’).

Kol.2:7: ‘geworteld<sup>f</sup> en opgebouwd<sup>f</sup> wordend in Hem’.

### **zinsverband**<sup>zv</sup>

Vaak ontbreken woorden in een zin(sdeel).

Vb.: ‘het koninkrijk van de hemelen’ is: ‘het koninkrijk [van de God] van de hemelen’. / ‘het plan van eonen’, dat

is: ‘het plan [uit- gevoerd tijdens] eonen’ / ‘het woord van leven’, dat is: ‘het woord [dat] leven [geeft]’.

### **nauw zinsverband<sup>nzv</sup>**

Een bijzondere vorm van associatie, die gedeeltelijk letterlijk is. We lezen dat *Jeruzalem* uitliep om Johannes te horen (Matth.3:5). Hier wordt een deel van de stad (de inwoners) bedoeld. Ook wordt het zeer regelmatig voor vlees<sup>nzv</sup> gebruikt. Dan wordt niet alleen het letterlijke vlees bedoeld, maar ook het bloed en de beenderen.

### **personificatie<sup>pf</sup>**

Iets wordt voorgesteld als persoon.

Vb.: ‘wandelt als kinderen van het licht<sup>pf</sup>’ (Efe.5:8). / ‘... ook de genade<sup>pf</sup> regeert<sup>c</sup> door gerechtigheid’ (Rom.5:21).

### **<sup>p</sup>parabel<sup>p</sup>**

Aan begin en aan het eind staat een <sup>p</sup>.

Vb: ‘<sup>p</sup>Neemt daarom de hele wapenrusting van God op ... dat is Gods uitspraak. <sup>p</sup>’ (Ef.6:13-17).

### **allegorie<sup>a</sup>**

Deze stijlfiguur laat zien dat werkelijke gebeurtenissen waarheid in een andere sfeer representeren. Twee vrouwen (Sara en Hagar) stellen twee verbonden voor (Gal. 4:22-28). Dit is de enige allegorie in de Griekse Schrift.

## II Aanduidingen van werkwoordsvormen:

<sup>l</sup>handeling (onvoltooid)

<sup>-</sup>feit (aorist)

<sup>o</sup>toestand (perfectum, voltooid)

middenvorm\* (mediaal)

aanvoegende wijs<sup>c</sup> (conjunctief<sup>c</sup>)

| Toestand van de handeling                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                               |                                                                                              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| <sup>-</sup> Onbepaald/aorist                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <sup>l</sup> Onvoltooid                                                       | <sup>o</sup> Voltooid                                                                        |
| Drukt louter een feit of waarheid uit, <i>niet</i> een tijd(stip)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | De handeling is gaande.                                                       | Resultaat/situatie na een handeling                                                          |
| ... het evangelie dat <b>jullie roept</b> ...<br><small>Gal. 1:6</small>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Ik</b> <sup>l</sup> <b>verbaas me</b> ...<br><small>Gal. 1:6</small>       | <b>Zoals wij tevoren</b> <sup>o</sup> <b>verklaard hebben</b> ...<br><small>Gal. 1:9</small> |
| Betrekking tussen iets/iemand en de handeling                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                               |                                                                                              |
| <b>Actief</b><br>(bedrijvende vorm)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | verricht de handeling                                                         | <b>De arts geneest.</b><br>(Hij verricht genezende behandelingen.)                           |
| <b>Mediaal</b> *<br>(vorm bestaat niet in het Nederlands) <sup>Ⓢ</sup>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | gevolgen van de handeling delen zich mee aan wie of wat de handeling verricht | <b>De arts geneest*.</b><br>(Hij knapt zelf op.)                                             |
| <b>Passief</b><br>(lijdende vorm)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | ondergaat de handeling                                                        | <b>De arts wordt genezen.</b><br>(De arts geneest door de behandeling door een ander.)       |
| <sup>Ⓢ</sup> De <i>Mediaal</i> -vorm hangt tussen <i>actief</i> en <i>passief</i> in. In het Grieks onderscheidt zij zich door haar werkwoordsuitgangen.<br>De <i>actieve</i> , <i>passieve</i> en <i>mediale</i> werkwoordsvormen kunnen een <b>voltooid</b> , <b>onvoltooid</b> of een <b>in de tijd onbepaalde toestand</b> van de handeling uitdrukken.                                                                     |                                                                               |                                                                                              |
| <sup>c</sup> <b>Aanvoegende wijs<sup>c</sup> (conjunctief<sup>c</sup>)</b> – een <sup>c</sup> achter het woord duidt aan, dat in het Grieks de aanvoegende wijs is gebruikt.<br>Vb.: ... <b>want</b> <sup>we</sup> <b>wat</b> <sup>ing</sup> <b>ook een mens zaait</b> <sup>o</sup> <b>...</b> <small>Gal. 6:7</small> (Grieks lett.: ... want wat ingeval een mens <i>zaaie</i> ... – ook wel vertaald met <i>zou zaaien</i> ) |                                                                               |                                                                                              |

### III De betekenis van dun- en vetgedrukte letters

**Vetgedrukte** woorden (of delen van woorden) zijn de weergave van de Griekse grondtekstwoorden. Woorden (of delen van woorden) in **dundruk** zijn toegevoegd om de betekenis van het Grieks duidelijk te maken en de leesbaarheid in het Nederlands te verbeteren. Het Griekse woord *ekklesia* (letterlijk: *uit-geroepen*) bijvoorbeeld, is vertaald met **uitgeroepen gemeente**.

### IV Het gebruik van tekens in de tekst:

= **meervoud** in het Grieks, als dat niet zichtbaar is in de vertaling.

· **bepalend lidwoord** (de, het) dat in de vertaling ontbreekt.

˘ **accentteken** op een letter van een (persoonlijk voornaam) woord (ík, júllie – maar ook: nú etc.) wanneer het Grieks daar de nadruk op legt.

\* **Een sterretje** achter een woord geeft aan dat afgeweken is van het Nederlandse trefwoord.

° **achter het woord** duidt aan dat er een conjunctief (de aanvoegende wijs) gebruikt is.

Wanneer bij de vertaling een woord is weggelaten, wordt dit aangegeven door een **verhoogde aanduiding los in de zin** (voorbeeld: ... <sup>i</sup>inzake voedsel of <sup>i</sup>drank...).

### V Leestekens ter aanduiding van het Griekse woord

De onderstaande leestekens worden gebruikt, wanneer in de Nederlandse vertaling een woord gebruikt wordt, dat afwijkt van het concordante vertaalwoord in de concordante woordenlijst. Vaak betreft het een voorzetsel. Door het gebruik van deze tekens is het Griekse woord direct te herkennen, zonder de concordante woordenlijst te moeten raadplegen (voorbeeld: <sup>zf</sup>hem; <sup>i</sup>met).

Woorden in de vertaling met **een sterretje\*** zijn woorden die afwijken van de concordante trefwoordenlijst. Het

concordante vertaalwoord moet dan in de woordenlijst opgezocht worden (voorbeeld: **details**\* – in concordante woordenlijst: *deel*).

*nominatief* = 1<sup>e</sup> naamval, *genitief* = 2<sup>e</sup> naamval, *datief* = 3<sup>e</sup> naamval, *accusatief* = 4<sup>e</sup> naamval

|                                              |                       |
|----------------------------------------------|-----------------------|
| <sup>al</sup> <b>alles</b>                   | (pan)                 |
| <sup>as</sup> <b>andersoortig</b>            | (heteron)             |
| <sup>bo</sup> <b>boven, over</b>             | (huperano)            |
| <sup>bv</sup> <b>boven, voor</b>             | (huper met genitief)  |
| <sup>d</sup> <b>doen</b>                     | (poieo)               |
| <sup>da</sup> <b>daar</b>                    | (epei)                |
| <sup>do</sup> <b>door</b>                    | (dia met genitief)    |
| <sup>dov</sup> <b>door, om, vanwege</b>      | (dia met accusatief)  |
| <sup>ec</sup> <b>echter</b>                  | (de)                  |
| <sup>ena</sup> <b>en, naast</b>              | (te)                  |
| <sup>i</sup> <b>in</b>                       | (en)                  |
| <sup>ing</sup> <b>ingeval</b>                | (ean)                 |
| <sup>iom</sup> <b>in overeenstemming met</b> | (kata met accusatief) |
| <sup>ipv</sup> <b>in plaats van</b>          | (anti)                |
| <sup>k</sup> <b>komen</b>                    | (erchomai)            |
| <sup>m</sup> <b>maar</b>                     | (alla)                |
| <sup>mt</sup> <b>met</b>                     | (meta met genitief)   |
| <sup>n</sup> <b>naar</b>                     | (opiso)               |
| <sup>na</sup> <b>naast</b>                   | (para met accusatief) |
| <sup>nb</sup> <b>naar binnen in</b>          | (eis)                 |
| <sup>nm</sup> <b>naast, met</b>              | (para met datief)     |
| <sup>nt</sup> <b>naar...toe</b>              | (pros)                |
| <sup>nv</sup> <b>naast, van</b>              | (para met genitief)   |
| <sup>oa</sup> <b>over, aangaande</b>         | (peri met genitief)   |
| <sup>of</sup> <b>of</b>                      | (e)                   |
| <sup>om</sup> <b>om</b>                      | (peri met accusatief) |

|                                                |                                          |
|------------------------------------------------|------------------------------------------|
| <sup>ond</sup> <b>onder, door</b>              | (hupo met accusatief of genitief)        |
| <sup>opo</sup> <b>op, over</b>                 | (epi met accusatief, datief of genitief) |
| <sup>opw</sup> <b>opwaarts</b>                 | (ana)                                    |
| <sup>or</sup> <b>over, boven</b>               | (huper met accusatief)                   |
| <sup>tb</sup> <b>toebehoren</b>                | (huparcho)                               |
| <sup>tnz</sup> <b>tenzij</b>                   | (ei me)                                  |
| <sup>tz</sup> <b>tezamen</b>                   | (sun)                                    |
| <sup>u</sup> <b>uit</b>                        | (ek)                                     |
| <sup>vav</sup> <b>voor het aangezicht van</b>  | (enopion)                                |
| <sup>vn</sup> <b>van</b>                       | (apo)                                    |
| <sup>vao</sup> <b>vanaf, omlaag</b>            | (kata met genitief)                      |
| <sup>vo</sup> <b>voor</b>                      | (pro)                                    |
| <sup>w</sup> <b>worden</b>                     | (erchomai)                               |
| <sup>we</sup> <b>welk</b>                      | (ho/hos/he)                              |
| <sup>wi</sup> <b>wie/ wat/ waar/.. dan ook</b> | (ti/tis)                                 |
| <sup>ww</sup> <b>welke dan ook</b>             | (hoti/hostis/hetis)                      |
| <sup>ze</sup> <b>zeggen</b>                    | (lego)                                   |
| <sup>zf</sup> <b>zelf</b>                      | (autos)                                  |
| <sup>zi</sup> <b>zichzelf</b>                  | (heautou/ heautes)                       |
| <sup>+</sup> <b>en</b>                         | (kai)                                    |